

Doświadczenie sztuki.
Wykłady z neuroestetyki
dla filozofów

WYKŁADY POZNAŃSKIE Z FILOZOFII

Z prac Komisji Filozoficznej PTPN

Redakcja naukowa serii

Prof. UAM dr hab. Piotr W. Juchacz

Przewodniczący Komisji Filozoficznej PTPN

Prof. UAM dr hab. Karolina M. Cern

Przewodnicząca Wydziału I Filologiczno-Filozoficznego PTPN

OD POWSTANIA POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK w 1857 roku filozofowie, by wspomnieć tylko pierwszego prezesa towarzystwa hr. Augusta Cieszkowskiego czy Karola Libelta, brali czynny udział zarówno w jego pracach naukowych, jak i aktywnościach nastawionych na krzewienie wiedzy wśród współobywateli.

Kontynuując tę tradycję, obecne władze Komisji Filozoficznej PTPN podjęły inicjatywę wspólnego z Wydziałem Filozoficznym Uniwersytetu im. A. Mickiewicza wydawania serii *Wykłady Poznańskie z Filozofii*, której ambicją jest przywrócenie ducha *res publica literaria* naszym czasom, wszakże w postaci nowej, zdemokratyzowanej i otwartej na krytycznych obywateli dążących do oświeconego rozumienia otaczającego ich świata.

Pochłonięci badaniami pogłębiającymi obecny stan wiedzy ludzkiej, częstokroć nie doceniamy znaczenia podzielenia się ich wynikami z szerszym gronem wykształconych czytelników. Mamy nadzieję, że seria *Wykłady Poznańskie z Filozofii* wraz z towarzyszącymi jej wykładami publicznymi stanowić będzie agorę deliberacji pomiędzy badaczami i światłymi obywatelami Rzeczypospolitej.

Doświadczenie sztuki. Wykłady z neuroestetyki dla filozofów

Piotr Przybysz

Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk
Poznań 2025

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
Wydział Filologiczno-Filozoficzny, Komisja Filozoficzna

SERIA

Wykłady Poznańskie z Filozofii

REDAKCJA NAUKOWA SERII

Piotr W. Juchacz i Karolina M. Cern

GŁÓWNY REDAKTOR WYDAWNICTW PTPN

Jakub Kępiński

RECENZENCI

prof. UG dr hab. Anna Chęćka

(Uniwersytet Gdański)

prof. UWr dr hab. Jerzy Luty

(Uniwersytet Wrocławski)

REDAKCJA JĘZYKOWA I KOREKTA

Katarzyna Bułczyńska

PROJEKT OKŁADKI I ŁAMANIE

TREVO Martins

Publikacja sfinansowana przez Wydział Filozoficzny Uniwersytetu
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Creative Commons: Uznanie autorstwa – Bez utworów
zależnych 4.0 Międzynarodowe (CC BY-ND 4.0)

Poznań 2025

ISBN 978-83-7654-558-5

eISBN 978-83-7654-562-2

DOI 10.14746/978-83-7654-558-5

Wydawnictwo

Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk

ul. Mielżyńskiego 27/29, 61-725 Poznań

<http://www.ptpn.poznan.pl>, dystrybucja@ptpn.poznan.pl

Spis treści

Wstęp	7
1. Co to jest neuroestetyka?	13
1.1. „Co”, „jak” i „dlaczego” neuroestetyki	17
1.2. Tam, gdzie neuroestetyka styka się z filozofią. Koncepcje V. Ramachandrana i S. Zekiego	26
1.3. Wąskie i szerokie rozumienie neuroestetyki	33
1.4. Neuroestetyka na przecięciu tendencji naturalistycznych, ewolucjonistycznych i redukcjonistycznych w badaniach nad sztuką	40
2. Dzieło sztuki jako bodziec neuroestetyczny	47
2.1. Bodziec iluzyjny	50
2.2. Bodziec wieloznaczny	55
2.3. Bodziec wyolbrzymiony	58
2.4. Bodziec relacyjny	61
2.5. Bodziec empatyzujący	64
3. Neuroestetyka doświadczenia estetycznego	71
3.1. Modelowanie przeżycia estetycznego	73
3.2. Percepcja wzrokowa i jej udział w przeżyciach estetycznych	81
3.3. Doświadczenie piękna	90

4. Emocje estetyczne	101
4.1. Emocje estetyczne z perspektywy naturalistycznej ...	104
4.2. Rodzaje emocji estetycznych	113
4.3. Dynamika emocji estetycznych	122
5. Od modelu psychofizycznego do triady estetycznej ..	129
5.1. Neuroestetyka pod ostrzałem krytyki	132
5.2. Nowy podział pracy w neuroestetyce	139
5.3. Triada estetyczna	147
Bibliografia	155
Streszczenie	167
Summary	169